

Milostné písně starých Egyptů

Tato kniha obsahuje překlady a komentáře všech dosud známých staroegyptských milostných písní. Některé z nich, zejména písně obsažené ve větších „sbírkách,“ byly přeloženy do několika světových jazyků a odborné veřejnosti jsou velmi známé. Právě těmito písněmi, u nichž je při překladu a rozboru možno vycházet vždy hned z několika starších i mladších prací, zde výčet začínáme. Některé z dalších písní, objevených jednotlivě na ostrakách, byly v minulosti přeloženy jen jednou či vůbec ne, a v mezinárodním kontextu se zde nalézají dosud nejucelenější soubor egyptských milostných písní.

Překlady a analýza všech písní mají přibližně stejnou strukturu. Nejprve vždy uvádí stručný popis média, na němž byl text písně (písní) dochován. U jednotlivých písní je doplněn rovněž analýzou obsahu písně. Následuje stručný výběr z bibliografie, obsahující kromě primárního vydání textu rovněž odkazy na jeho novější překlady. U sbírek pak rozbor obsahuje následuje až po bibliografii, a to pro každý ucelený soubor písní zvlášť. Pak následují překlady a poznámky s odůvodněním zvolených překladových frází a odkazy na srovnatelné texty.

Milostné písně papyru Chester Beatty I

(Papyrus BM 10681)

Papyrus

Papyrus Chester Beatty I se dnes nachází v Britském muzeu. Je datován do doby Ramesse V. a pochází s největší pravděpodobností z Théb. Papyrus je 21,5 cm vysoký a 5 m dlouhý.

Lícová strana obsahuje mytologické vyprávění o sporu Hora se Sutechem a jeden krátký soubor milostných písní („Sobeknachtovy písně“), na rubové se pak nacházejí dva další soubory milostných písní, chvalozpěv na Ramesse V. a fragment hymnu. Mytologický text i milostné písně na lícové straně psal týž písař, v případě milostných písní je však rukopis mnohem horší. Rovněž hymnus a chvalozpěv jsou dílem stejné osoby. Milostné písně rubové strany psal jednoznačně jiný písař. Papyrus byl nakonec po nějakou dobu používán pro obchodní záznamy.

Výběr z bibliografie

- Fox, *Song of Songs*, 393 – 404.
Gardiner, *Chester Beatty Papyrus*.
Kitchen, *Poetry*, 317 – 342.
Mathieu, *Poésie Amoureuse*, 25 – 54.
Vachala, *Milostné písně*, 15 – 39.
Vernus, *Chants d'Amour*, 63 – 73.

Písně o velkém potěšení

(P. Chester Beatty I/Soubor I)

První ze souborů milostných písní rubové strany je nejrozsáhlejší a tvoří ucelený cyklus. Nadpis cyklu zní „*počátek výroků o velkém potěšení*“.¹ Cyklus se skládá ze sedmi částí („slok“), v nichž se jako mluvčí střídají chlapec (1, 3, 5, 7) a dívka (2, 4, 6). Každá

sloka je nadepsána svým pořadovým číslem (*hw.t* + řadová číslovka; např.

ⲛ ⲓ ⲁϣ ⲁ

hw.t mh-sn „druhá sloka“) a první a poslední slovo každé sloky pak představuje více či méně zdařilou slovní hříčku s touto číslovkou (na základě fonetické podobnosti):

sloka č.	egyptská číslovka	slovo na začátku sloky	slovo na konci sloky
1	<i>w^c</i>	<i>w^c.t</i> „jediná“	<i>w^c.t</i> „jediná“
2	<i>sn.t</i>	<i>sn=j</i> „můj milý“	<i>sn=j</i> „můj milý“
3	<i>hm.t</i>	<i>hm</i> „toužit“	<i>jmj.w-h.t=f</i> „jeho družina“
4	<i>fdw.t</i>	<i>jfd</i> „uhánět“	<i>jfd</i> „uhánět“
5	<i>djw.t</i>	<i>dw3</i> „vzývat“	<i>djw</i> „5“
6	<i>sjs.t</i>	<i>sw3</i> „projít“	<i>sw3</i> „projít“
7	<i>sfh.t</i>	<i>sfh</i> „7“	<i>sfh</i> „7“

V první sloce muž detailně popisuje krásu své milované, jedná se o klasický typ popisné milostné písně (*wasf*). Chlapec popisuje jednotlivé části těla své milé a nakonec ji přirovnává k bohyni Hathoře.² Druhá sloka je vyjádřením pocitů, které v zamilované dívce vzbuzuje láska. Zajímavým momentem je, když dívka uznává, že ji láska trápí (*dobře mi má matka radila: „Vyhybej se mu!“*), avšak zároveň si přeje, aby její vztah uznala celá rodina a oba milenci mohli být spolu. Ve třetí sloce muž metaforicky vyjadřuje, jak propadl lásce. Jeho setkání s Mehim³, neschopnost mu odolat, a zařazení se mezi jeho „milovníky“ odpovídá dívčinu dilematu z předchozí sloky. I on se pokouší lásce (Mehimu) odolat, i on mu však podléhá a stává se předním ze zamilovaných (zařazuje se na čelní místo Mehimo družiny). V čtvrté sloce dívka navazuje na druhou a

ještě barvitěji popisuje vliv lásky na své chování, a vyzývá své srdce, aby se poněkud umoudřilo. Stejně téma, avšak očima muže, nalezneme v páté sloce, kde děkuje bohyni lásky Hathoře, že mu dala jeho milovanou a vyjadřuje své nadšení. Celá sloka končí poněkud nepatřičně konstatováním, že milenci již nejsou spolu, neboť jej milovaná „*před pěti dny opustila*“ – stejně jako na několika dalších místech se poslední verš zdá být násilnou snahou o uplatnění principu homofonie s číslem sloky.⁴ Šestá sloka vyjadřuje touhu dívky po milém. Jejich rodiny, zdá se, lásce nepřejí (dívka prochází kolem otevřených dveří svého milého, avšak nehovoří s ním, prosí bohyni, aby obměkčila matku, která s jejími city nesouhlasí). Celek však působí optimistickým dojmem. Tento zvláštní typ milostné písně, odvozený snad od *paraclausithyra*, kdy překážkou nejsou explicitně zmiňované (otevřené) dveře, ale rodiče, příbuzní či sousedé jednoho či obou zamilovaných, je znám i v jiných kulturách. Podobným příkladem je následující řecká lidová píseň:

*Přede dveřmi tvými voní
sladce keř ten jasmínový,
chtěl jsem utrhnout tu vůni,
sousedy jsem našel u ní,
sousedé tam postávali,
sousedé mi zabraňovali
jít k tvé kráse.⁵*

Nakonec sedmá sloka popisuje další z klasických témat milostné poezie, nemoc z lásky, již dokáže vyléčit pouze milovaná osoba. I zde se zdá, že první a poslední verš byly přidány, aby byl dodržen princip homofonie, byť zde poněkud násilně užitím přímo číslovky sedm.

Začátek výroků o velkém potěšení:

Jediná je (má) milovaná,⁶
žádná se jí nevyrovná,
je ze všech nejkrásnější.
Hle, je jako jitřenka, vycházející
počátkem dobrého roku,
dokonale bělostná, se zářící pletí⁷,
krásná, až oči přecházejí⁸.
Sladká je mluva jejích rtů⁹,
postrádá zbytečných slov.

Má útlou šíji, bělostnou hrud',
 a vlasy pravý lazurit.
 Její paže předčí zlato,
 a prsty má jak lotosové květy.
 Široká v bocích, v pase útlá,
 její stehna zdůrazňují její krásu.
 Kráčí po zemi dokonalou <chůzí>¹⁰,
 zajala mé srdce ve svém objetí.
 Nutí krky všech mužů
 otáčet se, aby se na ni mohli dívat.
 Každý, kdo ji obejmě, je šťasten,
 cítí se jako první z milenců.¹¹
 Je vidět, jak prochází kolem
 jako Jediná bohyně.¹²

(I)

Moje milá je nevýslovná
 a žádná se jí nevyrovná,
 je nejkrásnější ze všech, krásná
 jak zvěstující hvězda jasná.

Zářící pleť se s bílou měří,
 oči té kráse neuvěří,
 mluva jí ze rtů sladce plyne,
 jenom pár slov a žádné jiné.

Útlý týl, ňader bělostný svit,
 vlasy jen pravý lazurit,
 paže se víc než zlato třpytí,
 prsty jsou lotosové kvítí.

Široké boky, štíhlá v pase,
 stehna vévodí její kráse,
 dokonalý krok zemi světlí,
 objala mé srdce do zajetí.

Krky mužů se marně brání,
 musí se otáčet k podívání,
 kdo ji obejmě v pravou chvíli,
 cítí se jako První milý.

A prochází-li kolem lidí,
 každý jen Zlatou bohyni vidí.

JK

Druhá sloka:

Můj milý¹³ poblouznil mé srdce svým hlasem,
to pro něj mne schvátila horečka.¹⁴

Patří k sousedům domu mé matky,
(a přesto) k němu nemohu jít.

Dobře mi má matka radila:

„Vyhýbej se mu¹⁵!“

Mé srdce je rozrušené, když se o něm mluví,
zmocnila se mne láska k němu.

On se chová jako blázen¹⁶,

já jsem však stejná jako on.

Neví o mé touze obejmout jej,

a (dosud) nenapsal mé matce.

Má lásko, hle, byla jsem ti přisouzena

Zlatou¹⁷ mezi ženami.

Přijď ke mně, ať mohu spatřit tvou krásu,

ať se potěší můj otec a má matka.

Celá má rodina se z tebe bude radovat jako jeden,

radovat se z tebe budou, lásko.

(II)

Hlas mého druha mi srdce moří,
schvácená horečkou pro něj hořím.

S domem mé matky susedit,

a přesto k němu nesmím jít.

Matka mi dobrou radu dala,
chce, abych se ho vystříhala,
řeč o něm, chvění srdci mému,
zmocnila se mě láska k němu.

On se chová tak pošetile,
já ale prožívám stejné chvíle,
nezná mou touhu k objímání
a neposlal mé matce psaní.

Má lásko, jsem ti přisouzená,
mezi ženami Zlatá žena,
přijď, abych viděla, jak jsi krásný,
otci i matce pro pohled jasný.

Pro radost celé mé rodiny,
pro radost z tebe, jediný.

JK

Třetí sloka:

Mé srdce touží¹⁸ spatřit její krásu
 a sedět v jejím domě.¹⁹
 Cestou jsem však potkal Mehiho jedoucího na koni
 se svými milovníky.²⁰
 Nedokážu se od²¹ něj odtrhnout,
 a projít kolem něj rychlým krokem.
 Hle, řeka je jako cesta,²²
 nevím kam s nohama.
 Jsi zcela bezradné, mé srdce,
 proč se chceš protivit Mehimu?
 Hle, když budu procházet kolem něj,
 řeknu mu o svých pocitech.
 „Hle, jsem tvůj,“ řeknu mu.
 Bude chválit mé jméno
 a zařadí mne na čelní místo
 své družiny.

(III)

Mé srdce touží po její kráse,
 chce sedět v jejím domě zase,
 cestou jsem však potkal Mehiho,
 jel na koni se svou družinou.

Nedokázal jsem se odloučit,
 zrychleným krokem je obejít,
 cesta je jako říční proud,
 nohy nevědí, kam se hnout.

Srdce moje, jsi bez pomoci,
 Mehiho nedokážeš zmoci.
 Až k němu dojdu, začnu hned
 o svých pocitech vyprávět.

Řeknu mu: „Patřím mezi tvoje.“
 On bude chválit jméno moje
 a zařadí mě jistojistě
 do družiny na čelním místě.

JK

Čtvrtá sloka

Mé srdce uhání jak splašené²³
 když jen pomyslím na lásku, již k tobě cítím²⁴.

Nenechá mne chovat se rozumně²⁵
 a opustilo své místo.
 Nenechá mne vzít si šaty,
 neoblékám si ani plášť.
 Nemaluji své oči,
 a nepotírám se vonnými mastmi.
 Neotálej, pospěš domů,
 říká mi pokaždé, když na něj pomyslím.
 Nedělej, srdce mé, hlouposti!
 Proč tak blázníš?
 Zůstaň klidné, a milý k tobě přijde,
 jako učinili mnozí.²⁶
 Nedovol, aby o mne lidé říkali
 „Tato žena je posedlá láskou.“
 Zůstaň klidné pokaždé, když na něj pomyslíš,
 srdce mé, neuháněj!

(IV)

Mé srdce jako utržené,
 myšlenka na lásku k tobě ho žene,
 už mne nevede jako jiné,
 navždycky svoje místo mine.

Nenechá mne vzít si šaty ani,
 brání i v pláště oblékání,
 bez malování jsou oči mé,
 tělo bez masti voňavé.

Pospíchej domů, nač otálení,
 říká při každém pomýšlení.
 Nedělej, srdce mé, hlouposti.
 K čemu je takové bláznovství?

Zůstaň v pokoji, aby přišel,
 vyčkávej poklidně a tiše,
 nedovol lidem šířit zkazky:
 „Tato žena je posedlá z lásky.“

Zůstaň klidné, když myslíš na něj,
 srdce mé, prosím, neuháněj.

JK

Pátá sloka
 Chválím²⁷ Zlatou a vzývám její podobu,

uctívám paní nebes,
 skládám hold Hathoře,
 chválu své paní.
 Mluvil jsem k ní a ona vyslyšela mé prosby,
 přisoudila mi mou milou,
 takže mne sama přišla navštívit.²⁸
 Skvělé je, co se mi stalo!
 Těšil jsem se, radoval jsem se, cítil jsem se skvěle,
 když řekli, „Hle, to je ona!“
 Hle, přichází, a milovníci se klaní
 z lásky k ní.
 Modlil jsem se k své bohyni,
 aby mi dala milou darem.²⁹
 Jsou tomu tři dny, co jsem vzýval její jméno,
 před pěti dny mne opustila.

(V)

Patřím zlaté, její podobu ctím,
 nebeskou paní velebím,
 vzdávám hold Hathoře, svojí paní,
 nešetřím pochvalami.

Prosebným modlitbám
 naslouchala,
 moji milovanou mi dala,
 přišla, aby mne uviděla,
 to byla moje chvíle skvělá.

Potěšení a radost jsem měl,
 jen jsem ji uviděl.
 Kdykoli přichází, z lásky k ní,
 milovníci se uklání.

V modlitbách jsem prosil bohyni
 svou,
 aby mi dala lásku mou,
 jsou tomu tři dny, co jsem volal,
 její jméno jsem opakoval.

Před pěti dny mě moje milá
 opustila.

JK

Šestá sloka

Prošla jsem kolem jeho domu,
 a našla jeho dveře otevřené.
 Můj milý stál vedle své matky,
 a celá jeho rodina byla s ním.
 Láska k němu zachvátí srdce
 každého, kdo prochází kolem.
 Skvělý mladík, jemuž rovného není,³⁰
 muž³¹ vybraného charakteru.
 Pohlédl ke mně, když jsem procházela kolem,
 byla jsem bez sebe radostí.³²
 Jak šťastné je mé srdce, veselé,
 milý můj, když jsi mne spatřil.
 Kdyby má matka znala mé úmysly,
 hned by zakročila.
 Ó Zlatá, vlož jej do jejího srdce,
 pak poběžím k svému milému
 a políbím jej před jeho přáteli.
 Před nikým se nebudu stydět,
 těšit se budu, když uvidí,
 že mne znáš.³³
 Uspořádám slavnost pro svou bohyni,
 – mé srdce se dá do pohybu –
 aby mi dovolila spatřit milého za této krásné noci.
 Jak dobré je to, co se děje!

(VI)

Prošla jsem kolem domu jeho
 a dveře byly otevřeny,
 můj milý, matka vedle něho,
 celou rodinou obklopený.

Láska k němu hned srdce změní
 každému, kdo ho jenom mine,
 mladík, kterému rovno není,
 charakter nade všechny jiné.

Když jsem šla kolem, zvedl oči,
 byla jsem bez sebe v radostné chvíli,
 moje srdce se štěstím točí,
 radostí, žes mne spatřil, můj milý.

Kdyby matka znala mé přání,
 nebála bych se o zastání.
 Ó Zlatá, klesám na kolena,
 prosím, ať je mu nakloněna.

Pak poběžím ke svému potěšení,
dostane polibek přede všemi
bez uzardění a beze studu.
Uvidí, že mě znáš, šťastná budu.

Své bohyni připravím slavnosti,
srdce se chvěje v toužebných skocích,
snad se od ní dočkám milosti
spatřit jej za dnešní krásné noci.

JK

Sedmá sloka

Je tomu sedm dní, co neviděl jsem milou,
onemocněl jsem touhou.³⁴
Mé údy ztěžkly,
zapomínám i sám na sebe.
Když za mnou přicházejí nejlepší lékaři,
jejich léky mé srdce neuzdraví.
Ani kněží předčitatelé si nevědí rady,³⁵
nerozpoznali mou nemoc.
Jen ten, kdo mi řekne: „Tot' ona!“ mne uzdraví!
Jen její jméno mne opět postaví!
Jen zprávy od ní znovu oživí mé srdce!
Má milá je mi nad všechny léky,
znamená pro mne víc, než všichni ostatní!
Její příchod mne zachrání,
jen co ji spatřím, budu (opět) zdrav.
Jen otevře své oči, a mé údy budou opět mladé,
jen co promluví, vrátí se mi síla.
Jen co ji obejmou, odežene ode mne všechno zlo.
Ona však ode mne odešla před sedmi dny.

(VII)

Neviděl jsem milou sedmý den,
touhou po ní jsem nemocen,
přetěžké jsou i moje údy,
sám sebe neznám, nevím kudy.

Marná je nejlepších lékařů snaha,
lék mému srdci nepomáhá,
kněží jsou také bez moci,
nevyznají se v mé nemoci.

„Tot' ona,“ kdo zvolá, mne uzdraví,

jen její jméno mne postaví,
zpráva by mé srdce oživila,
nad všechny léky je má milá.

Její příchod je cesta k mé spáse,
uvidět ji budu zdravý zase,
její pohled, mé údy zas čilé,
pár slov a budu v plné síle.

Když ji obejmú, zlo se ztrácí,
sedm dní se však nenavrací.

JK

Tři přání

(P. Chester Beatty I/Soubor II)

Druhý cyklus papyru Chester Beatty se skládá z tří písní, které všechny začínají veršem „*Kéž bys přispěchal k své milé*“. Chlapec je pak postupně přirovnáván ke „královskému poslu“, „hřebci“ a „přimorožci“. Vždy je zdůrazňována rychlost, v třetím případě je přimorožec štván a na jeho rychlosti závisí přímo jeho život. Nakonec nachází útočiště u své milované. Vše končí metaforou sexuálního aktu („*doraziš k její lvi jeskyni*“), který milencům umožní bohyně lásky Hathor. Celý cyklus působí uceleným dojmem. Všechny tři jeho písně či „sloky“ začínají stejně, jsou přibližně stejně dlouhé a mají i značně podobnou strukturu: přání – přirovnání – popis rychlé cesty – dosažení cíle (v případě první a třetí písně; v případě druhé písně se však dosažení cíle předpokládá). Celý cyklus je pak navíc zakončen gradací. Jednotnost celého cyklu i gradace na konci dokládají, že se jedná o integrální cyklus tří milostných písní, a na rozdíl od prvního cyklu již jako takový koncipovaný, a nikoli sekundárně sestavený a upravený.

I.

Kéž bys přispěchal k své milé,
jako³⁶ rychlý královský posel,
když si srdce jeho pána žádá zprávy,
a jeho mysl se je chystá vyslechnout.
Všechny stáje jsou pro něj připraveny,
koně na něj čekají na zastávkách.
Vůz je připraven na svém místě.
Na cestě nezná odpočinku,
a když dojede k domu (své) milé,
jeho srdce jásá.

(I)

Kéž bys přispěchal ke svojí malé
jako nejrychlejší posel krále,
když si zprávy žádá srdce jeho pána,
k vyslechnutí jeho mysl odhodlána.
Na všech místech pro něj pohodlná stání,
na všech zastávkách jsou koně přichystaní.
Připravený vůz je vždycky na svém místě,
rychle bez prodlení jede k cíli jistě
a když se zastaví před domem své milé,
jeho srdce jásá nad krásou té chvíle.

JK

II.

Kéž bys přispěchal k své milé,
jako královský hřebec.
Nejvybranější z tisíce mezi všemi koni,
první ve stájích,
co dostává jen nejlepší³⁷ potravu,³⁸
a jeho pán zná jeho krok.
Když zaslechne svist biče,
nezná otálení!³⁹
Mezi předními vozataji není jediného,
který by jej předstihl!
Dobře ví, jak velké je přání (jeho) milé,
aby od ní nebyl daleko.

(II)

Kéž bys přispěchal k milé své
jak hřebec ze stáje královské,
nejvybranější v celé zemi,
první ve stájích mezi všemi,
krmení z nejlepších obroků,
pán ho poznává po kroku.
Když se bič vzduchem mihne,
nikdo ho nedostihne!
Z nejlepších vozků ani jeden,
žádný ho nikdy nepředjede!
Velké přání své lásky zná,
nechce od něj být vzdálená.

JK

III.

Kéž bys přispěchal ke své milé,
jako přímorožec⁴⁰ běžící pouští.
Jeho nohy jsou zmatené, jeho údy jsou znavené,
jeho tělo prostoupil strach.
Pronásleduje jej lovec, doprovázený svým psem,
ale nevidí jeho stopy.
Zahlédl místo k odpočinku v křoví,
překoná řeku jako každou jinou cestu.

Dorazíš⁴¹ k její lví jeskyni⁴²,
aby tvá ruka byla čtyřikrát políbena.

Přišel jsi pro lásku (své) milé,
to Zlatá ti ji přisoudila, můj příteli.

(III)

Kéž by sis pospíšil k milované ženě
jako přímorožec, co se pouští žene.
Nohy se mu pletou, údy unavené,
celé jeho tělo strachem prostoupené.
Sleduje ho lovec, pes ho doprovází,
ale ani jednu stopu nenachází.
Zahlédl ve křoví místo k odpočinku,
vstoupí do vod řeky jako na pěšinku.
K její lví jeskyni dojdeš bez prodlení,
na ruku dostaneš čtyři políbení.
Přišel jsi pro lásku té, co je ti milá,
příteli můj, Zlatá ti ji přisoudila.

JK

Sobeknachtovy písně

(P. Chester Beatty I/Soubor III)

Třetí soubor milostných písní je spíše souborem jednotlivých nezávislých písní než souvislým „cyklem“, jako je tomu v případě předchozích dvou souborů. Je uveden titulem „Začátek sladkých slov nalezených ve skřínce se svitky a sepsaných písařem nekropole Sobeknachtem“, Sobeknacht však zcela jistě není jeho autorem. Nanejvýše snad pořídil opis písní, avšak fráze *jr. w n sš sbk-nht n p3 hr* „sepsaných písařem nekropole Sobeknachtem“ je zřetelně přepsaná jiným rukopisem přes přemazanou původní část textu.

„Sobeknachtovy písně“ obsahují mnohem více metafor popisujících sexuální akt než je tomu v případě předchozích souborů. První dvě písně jsou uvedeny podobnou frází, „*vstup do domu své milé*“ a „*vstup do dvora své milé*“. Sexuální podtext těchto veršů, které by bylo možno přeložit i jako „*ves ho do domu/dvora své milé*“ je zřetelný z následujících veršů, které metaforicky popisují průběh sexuálního aktu. Zdá se, že spokojenost ženy zde hraje velkou roli, neboť cílem mužova jednání má být, aby jej žena nakonec objala a přála si s ním zůstat až do rána.

Třetí píseň popisuje pomocí pastorálních (dobytkářských) metafor, jak si dívka získala svého milého. Čtvrtá píseň je jako první z tohoto souboru psána z pohledu dívky, a je hravou a dovádívou hříčkou s erotickým podtextem (dívka slibuje, že k milému přijde bez šatů). Pátá píseň pokračuje v podobném duchu, kdy dívka popisuje, jak spatřila svého milého u řeky nahého a jakou reakci v ní tento pohled vyvolal.

Šestou a sedmou píseň (opět jsou psány z pohledu muže) spojuje klasický a častý motiv *paraclausithyra* – muž se nedostal do domu své milé, po níž touží, a vyčítá jí, že mu neumožnila vstoupit. V sedmé písni navíc pak přesvědčuje dveře, aby se otevřely a slibuje jejich jednotlivým částem obětiny. Řemeslníkovi pak slibuje odměnu za to, že udělá západku ze slámy, aby chlapec již nikdy neměl problém dostat se ke své milé. Odměnou muže je pak jeho milá, jež ho vítá jako šlechtice (*syna starosty města*).⁴³

Začátek sladkých veršů⁴⁴ nalezených ve skřínce se svitky a sepsaných písařem nekropole Sobeknachtem.⁴⁵

I.

Vstup⁴⁶ do domu své milé,
 a naplň⁴⁷ její dvůr.⁴⁸
 Její brána se roztřese⁴⁹,
 a její loubí přeteče.⁵⁰
 Zabav⁵¹ ji zpěvem a tancem,
 víny a pivem v jejím stínu.⁵²
 Vnes zmatek do jejích vášní,⁵³
 a naplň⁵⁴ ji v její noci,
 aby ti řekla: „Obejmi mne!
 až přijde úsvit, budeme pořád tak.“

(I)

Vejdí do domu milé ženy,
 ať je její dvůr naplněný,
 její brána se zachvěje
 a její loubí přelege.
 Pobav ji zpěvem, při tanci lадném,
 pivem a víny ve stínu chladném.
 Vzbud' její žádost a než si všimne,
 naplň ji skrytý nocí temnou.
 Potom ti řekne: „Obejmi mne!
 Až přijde úsvit, zůstaň se mnou.“

JK

II.

Vstup do dvora své milé,⁵⁵
 sám, bez druhého.
 Naplníš svou touhu v její pasti⁵⁶,
 portiky⁵⁷ se budou třást.⁵⁸
 Nebe klesne závanem větru,
 co ti přinese její parfém,
 vůně⁵⁹, jež zaplaví a opije
 všechny, co jsou kolem.
 To Zlatá ti ji dá⁶⁰,
 abys naplnil svůj život.

(II)

Do dvora svojí milované
 jenom ty sám až vejdeš směle,
 v milostné pasti se to stane,
 portiky touhou rozechvělé.

Nebe se skloní, když vítr vane,

co nese parfém milované,
vůni, ze které za chvíli
jsou všichni kolem opilí.

Ona je dar od Zlaté ženy.
Tvůj život bude naplněný.

JK

III.
Ví, jak hodit smyčku, má milá,
aniž by byla dcerou honáka⁶¹.
Hodila mi smyčku ze svých vlasů,
a očima mne zajala.
Svým šperkem mne svázala,
prstenem ocejchovala.

(III.)

Dobře ví jak hodit smyčku má milá,
aniž by dcerou pastevce byla.
Do smyčky vlasy zatočila,
do svých očí mě uvěznila,
svými šperky mě spoutala,
prstenem ocejchovala.

JK

IV.
Když si říkáš⁶²:
„Za ní! Mé je její objetí!“
Při Amonovi⁶³, já přijdu k tobě,
své šaty budu mít přes rameno.

(IV.)

Když si říkáš: Běž za ní!
Toužíš-li po mém objímání...
Při Amonovi, k tobě spěchám
a svoje šaty v rukou nechám.

JK

V.
 Nalezla jsem milého v proudu,⁶⁴
 s nohama stojícíma ve vodě.
 Připravoval slavnostní tabuli pro oslavu
 s nejvybranějším pivem.
 Umožnil (mi) pohled na svá bedra⁶⁵
 – je víc dlouhý než široký!

(V.)

Našla jsem milého v proudu,
 nohama rozčeřil vodu,
 na slavnost vybrané pivo sehnal,
 ruměncem do tváří mi vehnal
 jediný pohled na boky,
 je víc dlouhý než široký.

JK

VI.
 To, co mi má milá udělala,
 měl bych o tom snad mlčet?
 Nechat mne stát ve dveřích svého domu
 zatímco ona vešla dovnitř.
 Ani mi neřekla „Vítej!“⁶⁶
 a nevyslyšela (mne)⁶⁷ v mé noci!

(VI.)

Měl bych snad mlčet k tomu,
 co mi má milá ztropila?
 Nechala mne ve dveřích domu,
 zatímco sama vstoupila.
 Aniž by říci „Vítej!“ chtěla,
 v mé noci mě milá neslyšela.

JK

VII.
 Prošel jsem kolem jejího domu zmatený⁶⁸,
 klepal jsem, ale nikdo mi neotevřel.
 „Dobrá večer“ našemu dveřníku,
 západko, otevři tě,
 závoro, tobě patří můj osud,

tobě patří má duše!
 Uvnitř porážejí našeho vola,
 závoru, nevzpírej se!
 Západce bude obětován vůl,
 a koza⁶⁹ zámku,
 pěkná husa veřejím,
 omastek závoře⁷⁰
 Všechny nejvybranější části našeho vola
 jsou určeny synu umělce,
 aby nám udělal západku z rákosu,
 a závoru jen ze slámy!
 Pak bude milenec moci přijít kdykoliv,
 a nalezne její dům otevřený.
 Nalezne postel povlečenou jemným plátnem,
 a krásnou dívku na ní.
 Ta dívka mi řekne: „Tento dům
 patří synu starosty města.“

(VII.)

Zmatený jsem k jejímu domu přišel,
 klepal jsem, nikdo mne nevyslyšel.

Dveřníka zdravím, otevřu západku,
 závoru, osude, nenech mě ve zmatku.

Vola porazí uprostřed dvorany,
 závoru, duše má, zřekni se obrany.

Západku oběť vola posvěťí,
 krátkorožec bude zámku obětí.

Omastek náleží závoře, veřejím oběť husy,
 synu umělce případnou nejvybranější kusy.

On nám pak pomůže s překážkami,
 udělá západku z rákosu, závoru ze stébel slámy.

Milenec pak přijde, kdy si jen vzpomene,
 dveře nebudou nikdy zavřené.

Na jemném plátnu pod přikrývkou
 se setká v posteli s krásnou dívkou.

Ta krásná dívka mi vlídně odpoví:
 „Tento dům věnoval starosta synovi.“

JK

Milostné písně papyru Harris 500 (P. BM 10060)

Papyrus

Papyrus Harris 500 pochází z doby 19. dynastie a byl objeven ve skříňce v Ramesseu. Papyrus obsahuje šest celých a dvě části stran, přičemž po celé výšce první strany, která nese začátek milostných písní, chybí sloupec neznámé velikosti (snad přibližně jedno slovo na počátku každého řádku). Milostné písně zabírají ještě další tři strany a dva řádky papyru. Místy viditelné pozůstatky smazaného textu svědčí o tom, že svitek je palimpsest. Hieratický text je úhledný a dobře čitelný, papyrus je však na mnoha místech poměrně značně poškozen.

Na *versu* tohoto papyru se nacházejí dvě povídky – „O princí, jemuž byl předurčen osud“ a „O dobytí města Joppy“. Na *rectu* se nacházejí tři soubory milostných písní a pozůstatek čtvrtého. Z tohoto posledního souboru jsou čitelné jen nepatrné pozůstatky, které o charakteru kompozic příliš nevyprávějí, a proto je zde nepřekládáme.⁷¹ *Recto* dále obsahuje „Antefovu píseň“, která představuje jakési egyptské *carpe diem*.

Výběr z bibliografie

Budge, E. A. W., *Facsimiles of the Egyptian Hieratic Papyri*.

Fox, *Song of Songs*, 370 – 382.

Kitchen, *Poetry*, 353 - 376.

Mathieu, *Poésie Amoureuse*, 55 – 80.

Vachala, *Milostné písně*, 40 - 56.

Vernus, *Chants d'Amour*, 74 – 82.

P. Harris 500 - Soubor I

První soubor papyru Harris 500 obsahuje celkem devět navzájem tematicky i stylisticky odlišných písní. Text je místy fragmentární (chybí celý pás na začátku papyru, tzn. v pravidelných intervalech přibližně jedno až dvě slova).

První píseň je zoufalým přáním dívky, aby její milý, který od ní neustále odchází, zůstal s ní. Druhá, kratší píseň obsahuje několik přirovnání pro lásku, jež prostoupila tělo zamilované. Třetí píseň připomíná „Tři přání“ papyru Chester Beatty I – začíná velmi podobným přáním „*Kéž bys pospíšil navštívit svou milou!*“ a přirovnává milovaného muže k rychlému hřebci a letícímu sokolu. Čtvrtá píseň spojuje popis milované dívky s ptáčnickou metaforou pro lásku, která celou píseň přibližuje druhému souboru písní papyru Harris 500. Pátá píseň je jedinečnou kompozicí, v níž dívka prohlašuje, že se svého milého nevzdá ani pod hrozbou násilí. Zvláštním typem milostné písně je šestá píseň, která kromě výzvy „*dej mi moji milou dnes v noci*“ obsahuje spíše náboženské metafory. Sedmá píseň je dalším z příkladů nemoci z lásky, jako např. sedmá píseň 1. souboru písní P. Chester Beatty I. Osmá píseň je dojemným přáním muže být nablízku své milované, i pokud by měl pouze poslouchat její rozzlobený hlas. Poslední, devátá píseň, je poetickým popisem procházky milenců zahradou.

I.

[Když ...] nejsem s tebou,
na co myslíš?⁷²

Když mne neobejmeš, když k tobě přijdu,

[...] ⁷³ rozkoš

Pokud mne hledáš, abys mohl hladit⁷⁴ má stehna,
je to mé [...] ⁷⁵

Odcházíš snad hledat jídlo?

Jsi mužem oddaným svému žaludku?

Odcházíš snad kvůli šatstvu?

Ale já mám plátno!⁷⁶

Odcházíš snad kvůli pivu?

[...] vezmi si můj prs,

jeho bohatství pro tebe přeteče.

Jediný den v objetí [milého] je lepší, než bohatá sklizeň polí⁷⁷!

(I.)

Když nejsem s tebou a ty se mnou,

kudy bloudí tvé myšlenky?
 Neobejmeš-li roztouženou,
 kde najdu rozkoš milenky?

Hledáš-li má stehna k pohlazení,
 je to mé vykoupení.

Neopustíš mne kvůli jídlu snad?
 Stal se žaludek pánem tvým?
 Nebo odcházíš shánět šat?
 Svoje plátno ti nabízím.

Možná, že pivo je tvým cílem,
 já ti dám svoje řadro bílé,
 bohatství skvělejší nad cokoli,
 objetí lepší než milion polí.

JK

II.
 Tvá láska prostoupila mé tělo
 jako [...] ⁷⁸ smíchaný s vodou,
 jako mandragora ⁷⁹ smíchaná s pryskyřicí,
 jako směs těsta s [...] ⁸⁰.

(II.)

Mé tělo je láskou k tobě prostoupené,
 jako když vlévají vodu do ječmene,
 jako pryskyřice s lékem, co hojí,
 jako se těsto s medem spojí.

JK

III.
 [...] ⁸¹
 Kéž bys pospíšil navštívit svou milou,
 jako hřeben na bitevním poli,
 jako sokol [...] ⁸² svými bažinami,
 – vždyť nebe ⁸³ (ti) dalo její lásku,
 jako dráha šípu [...] ⁸⁴,
 jako let sokola.

(III.)

Kéž by sis pospíšil za milou svojí
jako hřebec připravený k boji.
Sokol se nad svou bažinu vynes,
její láska je tvůj dar od nebes.
Jako šíp z luku střelený,
letící sokol vznešený.

JK

IV.
Opojně jsou byliny jezera [...]⁸⁵,
[...] (mé) milé jsou jedno z lotosových poupat,
její řadra jsou z mandragory,
její paže jsou [...] ⁸⁷
[Hle]⁸⁸, její čelo je jako cedrová past⁸⁹,
a já jsem husa!
mé [...] jsou spoutány⁹⁰
tvé vlasy jsou návnadou⁹¹
v cedrové pasti.

(IV.)

Bylinami jezera mé milé hlava opojená,
ústa z lotosových poupat vykrojená,
jako mandragora její řadra sladká,
paže jako alabastr hladká.

Do cedrové pasti čela krásné ženy
budu jako mladá husa polapený,
do návnady z vlasů, do lanové noci,
v pasti z cedrového dřeva bez pomoci.

JK

V.
Mé srdce se nemůže nasytit tvé lásky,⁹²
můj smyslný⁹³ vlčku,⁹⁴
a opojení z tebe se nedokážu vzdát,⁹⁵
dokud mne bitím nevyženou⁹⁶,
abych dlela v bažinách,
do Levanty holí a tyčemi,
do Nubie palmovou tyčí,
do výšinných oblastí holí,
do nížinných zemí rákoskou.

Neposlechnu jejich rady,
abych se vzdala své touhy!

(V.)

Mé srdce se tvé lásky vzdát neumí,
můj malý vlčku smyslný.
Opilá tvou láskou dál chci pít,
mohou mě vyhánět, mohou mě bít.
Kdyby mě do bažin vykázali,
holemi do Levanty hnali,
palmovou tyčí do nubijských polí,
do nížin rákoskou, do výšin holí,
zbytečná bude jejich rada.
Nevzdám se toho, koho mám ráda.

JK

VI.

Pluji na sever v loďce
a vesluji pro kapitána.
Svazek rákosu na ramenou,
mířím do Anch-taej.⁹⁷
Řeknu Ptahovi, pánu spravedlnosti:
„Dej mi dnes v noci (mou) milou!“
Řeka je jako víno,
Ptah je jejím rákosem,
Sachmet⁹⁸ je její lotosový list,
Iadet⁹⁹ je její lotosové poupě,
Nefertem je její lotosový květ.
Země je ozářena její krásou.
Mennefer je vázou mandragory,
postavenou před Spravedlivého.¹⁰⁰

(VI.)

Na sever v loďce vypluji,
pro kapitána vesluji,
svazek rákosu na ramenou,
mám do Anch-taej namířeno.
Ptahovi, pánu spravedlivé moci,
řeknu: „Dej mi mou milou dnes v noci!“

Řeka je jako víno ve vlnách
a jejím rákosem je Ptah,

Sachmet je lotosovým listem,
 Iadet poupě lotosu čisté,
 Nefertem lotosový květ,
 její krása ozáří svět.
 Vázou mandragory je Mennefer drahá,
 stojící na počest vznešeného Ptaha.

JK

VII.
 Ulehnu uvnitř,
 a budu předstírat nemoc.¹⁰¹
 Moji sousedé mne přijdou navštívit,
 a milá přijde s nimi.
 Zahanbí doktory,
 protože (jen) ona zná lék na mou nemoc.

(VII.)

Ulehnu uvnitř, nepůjdu ven,
 jako kdybych byl nemocen.
 Se sousedy má krásná milá
 přijde, aby mne navštívila.

Doktoři budou zahanbeni,
 jen ona zná lék na trápení.

JK

VIII.
 Pevnost¹⁰² mé milované,
 její brána¹⁰³ je uprostřed jejího domu,
 její dveře jsou otevřeny, její závora zvednuta,
 a má milá se zlobí!
 Kéž by mne jmenovali jejím dveřníkem,
 aby mě mohla hubovat!
 Kéž bych směl slyšet její rozzlobený hlas,
 (jako) dítě, jež se jí bojí!

(VIII.)

Pevnost milované ženy,
 uprostřed brána klenutá,
 dveře jsou otevřeny,

závora zvednuta
a milovaná žena
je rozzlobená.

Jejím dveřníkem byl bych rád,
aby mě mohla hubovat.
Až její zlobná slova zazní,
jako dítě se schoulím bázní.

JK

IX.

Pluji na sever na vodách vládce¹⁰⁴,
doplula jsem do (vod) Rea.¹⁰⁵
Přeji si jít a připravit pavilony,
v ústí kanálu.¹⁰⁶
Vydám se na cestu, poběžím bez zastávky,
má mysl se soustředí na Rea –
Pak spatřím milého,
na cestě do zahrady.¹⁰⁷
Když s tebou stojím u ústí kanálu,
přivedl jsi mé srdce do Reovy Heliopole.
Když se s tebou vrátím
ke stromům zahrady,
vezmu si větve ze stromů ze zahrady,
vezmu si je pro svůj vějíř.
Uvidím, co udělá,
když mou pozornost upoutá háj,
mé ruce budou plné plodů persey,¹⁰⁸
mé vlasy plné vonného vosku.
Jsem vznešená, jsem Paní obou zemí,
když jsem [s tebou.]¹⁰⁹

(IX.)

Cestou na sever po vodách vládce
do vod Rea jsem doplula hladce,
až k ústí Aty toužím jít
a pavilony připravit.
Vydám se na cestu bez prodlení,
myšlenky na Rea v soustředění.
Cestou do zahrad přichází milý,
v ústí Aty jsme zastavili.
V Heliopoli své srdce ztratím,
ke stromům v sadu se s tebou vrátím.

Poskládám větve do vějíře,
na rukou perseu v hojné míře.
Co asi udělá, až zastavím v háji?
Vůní vosku mé vlasy přetékají.
Když smím být s tebou, sladce je mi,
jsem vznešená paní obou zemí.

JK

Písně pro pobavení
(P. Harris 500/Soubor II)

Soubor obsahuje celkem 8 písní, které částečně spojují venkovské motivy, zejména lov ptáků či motiv ptáků (zejména 1. – 3. píseň). Ptáky vždy chytá žena. První píseň popisuje chytení zvláštního ptáka a touhu dívky po společnosti jejího milého. Druhá píseň užívá metafory lovu ptáků k popisu vlivu lásky na zamilovanou dívku. Třetí píseň pak užívá pro nás poněkud méně srozumitelnou metaforu husy, jež přiletěla do zahrady. Čtvrtá píseň je popisem zoufalství a neklidu zamilované dívky, když její milý není nablízku. Pták se objevuje alespoň v popisu dívčina nechutenství, kdy jí granátové víno chutná „jako ptačí žluč“. Pátá píseň prozrazuje, že i ve společnosti svého milého se dívka obává, aby ji neopustil, a prosí „své srdce“ aby s ní zůstal, neboť jen on je jejím „zdravím a životem“. Šestá píseň je záznamem šťastného setkání a vzájemného slibu milenců, opět s „ptačím“ motivem, kdy dívku ráno oslovuje vlaštovka (či holubice?). Sedmá píseň je pláčem zrazené dívky, jejíž milý nepřichází, neboť si našel jinou. Poslední, osmá píseň, je poněkud nesnadno srozumitelná a zdá se být obdobou 4. sloky p. Chester Beatty I/Soubor I a popisuje zmatek, který do dívčiny mysli vnesla láska.

Začátek písně pro pobavení

I.
Tvá krásná milá,
láska tvého srdce,¹¹⁰
se právě vrátila z louky:
Můj milý, lásko moje,
mé srdce touží po tvé lásce,¹¹¹
a po všem, co jsi vytvořil.¹¹²
Říkám¹¹³ ti, hle co se stalo!
Přišla jsem nastražit past
se svou sítí v ruce,
s klecí a rohoží.¹¹⁴
Všichni ptáci země Punt¹¹⁵
se slétli do Egypta.
Ten pomazaný myrhou přilétá jako první,
aby se zmocnil mé návnady.
Jeho vůně pochází z Puntu,
jeho drápy jsou plné pryskyřice.
Toužím po tobě,

abychom jej vyprostili spolu,
 abych byla s tebou sama,
 abych tě přiměla naslouchat zvuku křiku
 mého myrhou pomazaného.
 Jak krásné je, když jsi tu se mnou,
 když kladu pasti!
 Jak krásné je jít na pole
 pro toho, kdo je milován¹¹⁶!

(I.)

Láska tvého srdce, tvá krásná milá
 se právě z louky navrátila.
 Mé srdce po tvé lásce hoří
 a po všem, co jsi, milý, stvořil.
 Řeknu ti věc, co se přihodila,
 síť, klec a rohož jsem nastražila.
 Všichni ptáci z Puntu přiletěli
 a naplnili Egypt celý.
 Pomazaný myrhou první v řadě,
 aby si pochutnal na návnadě.
 Původem z Puntu nese vůni,
 drápy se pryskyřicí plní.
 Po tobě prahnu touhou, milý,
 abychom jej spolu vyprostili,
 abych tě, až s tebou budu stát,
 přiměla křiku naslouchat.
 Je krásné, jsme-li spolu sami,
 když kladu pasti s návnadami.
 Je krásné jít na pole lán
 pro toho, kdo je milován.

JK

II.

Hlas husy volá,
 chytla se na návnadu.¹¹⁷
 Tak láska tvá mne spoutala,¹¹⁸
 nedokážu se od ní osvobodit.¹¹⁹
 Vezmu své síť,
 co však řeknu své matce,
 k níž jsem chodila každý den,
 přinášejíc ptáky?
 Dnes jsem nenastražila past,
 zmocnila se mne láska k tobě.

(II.)

Hlas husy volá naléhavě,
 na návnadu se chytla právě.
 Z lásky, která mne k tobě váže,
 mne nic vyprostit nedokáže.
 Co řeknu matce s prázdnou sítí
 bez každodenního živobytí?
 Dnešní den jsem pasti nekladla,
 to láska k tobě mě ovládla.

JK

III.

Husa vzlétá a dosedá,
 přistála¹²⁰ v zahradě,¹²¹
 a hejno ptáků poletuje kolem¹²².
 Spěchám,¹²³ [...] ¹²⁴
 těším se¹²⁵ sama láskou k tobě.
 Mé srdce je s tvým v souladu¹²⁶,
 kéž se nikdy nevzdálím od tvé krásy!

(III.)

Husa dosedá uprostřed zahrady,
 houf ptáků krouží kolem návnady.
 Pospíchám, láska mě k tobě navrací,
 kéž se mi tvá krása ze srdce neztrácí.

JK

IV.

Vyšla jsem [...] ¹²⁷ z lásky k tobě, ¹²⁸
 mé srdce se ve mně zastavilo.
 Když vidím sladké koláče,
 je to jako vidět sůl.
 Granátové víno,
 dřív sladké v mých ústech
 je jak ptačí žluč!
 Jen vůně tvého nosu ¹²⁹
 oživí mé srdce.
 Víím, že mi tě Amon dal
 na věky věků.

(IV.)

Z lásky k tobě jsem vyšla ven,
 tep mého srdce je zastaven.
 Víno z granátů jako žluč ptačí,
 místo cukru sůl na koláči.
 Jen dotek nosu srdce chrání,
 Amon mi tě dal do skonání.

JK

V.

Stala se krásná věc:
 mé srdce [...] ¹³⁰
 když jsi ve své besídce.
 Tvá ruka spočívá na mých ňadrech,
 tvá láska (mne) obklopuje.
 Mluvím k srdci v mém těle ¹³¹
 v prosbách: „[Dej mi] mého prince dnes v noci!“
 Vždyť jsem jako ta, co je ve své hrobce –
 nejsi snad (mým) zdravím a životem?
 Záře [tvého pohledu mi přináší] radost
 z tvého zdraví,
 neboť mé srdce po tobě touží.

(V.)

Překrásná věc se přihodila
 ve chvíli, kdy tě besídka skryla,
 tvá ruka moje ňadra laská,
 obklopuje mě tvoje láska.
 Mluvím k srdci, co v těle nosím.
 „Dnes v noci chci svého prince,“ prosím.
 Jako ta ve své hrobce se cítím,
 cožpak nejsi mým celým žitím?
 Radostí ze zdraví tvůj pohled hřeje,
 tebe si mé srdce toužebně přeje.

JK

VI.

Hlas vlaštovky ¹³² hovoří
 a říká:
 Den se rozjasňuje, kam jdeš?

Ptáčku, nepopichuj¹³³ mne!
 Našla jsem milého v posteli¹³⁴,
 a mé srdce bylo přešťastné.
 Řekli jsme (si): „Neodejdu,
 má ruka zůstane v tvé.¹³⁵“
 Budu se s tebou procházet
 po všech krásných místech.“
 Učinil mne první z krasavic,
 neporanil mé srdce.

(VI.)

Vlaštovka mluví a zpívá:
 Kam, když se rozednívá?

Ptáčku, takové otázky
 ničemu neposlouží.
 Srdce mi štěstím přeteklo do lásky,
 našla jsem milého v loži.

Řekli jsme: „Navěky má ruka v tvojí.“
 Na krásná místa se půjdeme projít.
 Jsem pro něj první z krásných paní,
 mé srdce neporaní.

JK

VII.
 Pohlédnu k vnějším dveřím,
 hle, můj milý ke mně přichází!
 Mé oči jsou upřeny na cestu,
 mé uši naslouchají,
 čekajíce¹³⁶ na toho,
 kdo na mne zapomněl¹³⁷.
 Sama jsem vpustila
 lásku k milému do svého srdce
 a soustředím se jen na něj.
 Mé srdce nedokáže mlčet,
 poslalo mi rychlého¹³⁸ posla
 aby mi řekl, že mne zradil,
 tedy, že si našel jinou.
 Ona teď hledí do jeho obličeje – co to znamená?
 Mé srdce zlomila jiná, cizí.¹³⁹

(VII.)

Z venkovních dveří vyhlížím,
 zda se můj milý neblíží,
 oči upřeně cestou běží,
 kroky by uším unikly stěží.
 Čekám na toho, kdo tu není,
 zanechává mne v zapomnění.
 Sama jsem lásce dovolila,
 aby mé srdce zaplnila.
 Srdce neumí zakrýt strach,
 jak rychlý posel na poplach
 odbíjí vzkaz se zrádnou vinou,
 že si můj milý našel jinou.
 Do tváří mu hledí cizí milá,
 mé srdce rozlomila.

JK

VIII.
 Mé srdce pomyslelo na tvou lásku¹⁴⁰,
 (jen) půlka mých vlasů byla spletena.
 Vyběhla jsem ven hledajíc tě,
 hle, nedbám na svůj účes.
 Rozpletla a znovu zapletla jsem vlasy,¹⁴¹
 abych byla hned připravena.

(VIII.)

Nad tvou láskou srdce zamyšlené,
 vlasy jen z půlky zapletené
 vyběhla jsem ven, tebe hledám
 a na svůj účes pranic nedám.
 Rozpletu ho a zas dám mu řád,
 abych tě mohla uvítat.

JK

Květiny

P. Harris 500/Soubor III

Poslední, nejkratší soubor milostných písní papyru Harris 500 je podobně jako předchozí nadepsán „Začátek písně pro pobavení“. Skládá se ze tří písní, z nichž každá je

uvedena frází „zde je“ a názvem rostliny. V první písni je to $\text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ}$

$mḥmḥ.wt$ „portulák“, ve druhé $\text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ}$ „pelyněk“ a ve třetí

$n \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ}$ „tymián“. Jedná se o rostliny, které v Egyptě běžně rostly a mají prokazatelně léčivé účinky. Následující verš každé sloky obsahuje slovo, jež se názvu rostliny foneticky podobá (tj. na základě stejného principu jako v prvním souboru písní p. Chester Beatty I).

1. $\text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ}$ $mḥmḥ.wt$ „portulák“ – $\text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ}$ $mḥ3$ „přiklánět se“

2. $\text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ}$ „pelyněk“ – $\text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ}$ „povznášet“

3. $n \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ}$ „tymián“ – $n \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ} \text{ḫ} \text{ḳ}$ „vzít, uchopit“

První dvě písně jsou kompletní, třetí je dochovaná pouze zčásti. První dvě písně vyjadřují pohodu, již dívka cítí v přítomnosti svého milého, ať již obecně („Portulák“), nebo na procházce kolem osvěžujících vod kanálu („Pelyněk“). Třetí píseň, „Tymián“, se alespoň podle dochované části liší. Dívka slibuje, že se bude starat o svého milého, když se vrátí domů opilý.

Začátek písně pro pobavení

Portulák

Zde je portulák¹⁴²

mé srdce se k tobě přiklání¹⁴³,
udělám pro tebe vše, co si přeje.

Když jsem v tvém objetí,
má touha barví mé oči¹⁴⁴,

když tě vidím, mé oči se rozzáří.¹⁴⁵
 Přišla jsem k tobě
 spatřit tvoji lásku,
 princi mého srdce.
 Jak krásná je tato hodina,
 pro mne trvá¹⁴⁶ navždy,
 od doby, co jsem spočinula s tebou.
 Zmocnil ses mého srdce.
 Ať přijde smutek či radost, neopouštěj mne!

(Portulák)

Květ portuláku na dlani,
 mé srdce se k tobě přiklání,
 udělám vše, co tvoje poručí,
 schoulená ve tvé náruči.
 Mé oči září malované touhou,
 stačí vidět tě chvíli pouhou.
 Proto jsem k tobě přijít chtěla,
 abych tvou lásku uviděla,
 princi mého srdce, hvězdo jasná,
 jak je tato hodina krásná.
 Pro mne se věčnou stala
 od chvíle, kdy jsem tě objímala.
 Neopouštěj mne v žádné době,
 moje srdce už patří tobě.

JK

Pelyněk

Je tu pelyněk,¹⁴⁷
 jenž povznáší svou přítomností.
 Jsem tvoje první láska,
 jsem tvá jako země¹⁴⁸,
 osázená pro mne květinami
 a všemi vonnými bylinami.
 Příjemný je tam kanál,
 co vykopala tvá ruka,
 aby nás chladil severní vítr –
 příjemné místo k procházkám,
 když je má ruka v tvé.¹⁴⁹
 Mé tělo se raduje, mé srdce je šťastné,
 z naší společné procházky.
 Slyšet tvůj hlas je sladké granátové víno,
 žiji, abych jej slyšela!

Když každý můj pohled spočine na tobě,
je to pro mne lepší, než jíst a pít.

(Pelyněk)

Je tu pelyněk, další skvost
povznášející přítomnost.
Našel jsi první lásku ve mně
a já jsem tvoje jako země,
kde tisíc květin pro mne kvete,
vůně všech bylin hlavu plete.
Je tam i kanál roztomilý,
co tvoje ruce zhotovily.
Severním větrem ochlazení,
příjemné místo k procházení.
Když tvoje ruka moji hřeje,
tělo i srdce se štěstím chvěje.
Hlas sladší nad vína granátová,
žiji, abych jej slyšela znova.
Pohled na tebe – jediná touha,
jíst a pít je jen zbytečnost pouhá.

JK

Tymián

Zde jsou květy tymiánu.¹⁵⁰
Vezmu tvůj věnec z květin,
když přijdeš opilý
a ulehneš ve své posteli,
budu hladit tvé nohy.
[...]¹⁵¹

(Tymián)

Rozvité květy tymiánu,
tvůj věnec z květin vezmu k ránu,
až z pití v náladě veselé
ulehneš do své postele.
Tvé nohy pohladím v té chvíli,
přešťastná, že jsi se mnou, milý.

JK

Káhirské zlomky

Ostraka DM 1266 a CGC 25218

Velké ostrakon se skládá z celkem 31 fragmentů. První tři známé zlomky byly zakoupeny v Luxoru a vystaveny v Egyptském muzeu v Káhiře (zde mají katalogové číslo CGC 25218). Dalších 28 zlomků menších rozměrů bylo objeveno mezi lety 1949 – 1951 ve „velké jámě“ v Dér el-Medíně (DM 1266). Ani takto však ostrakon není kompletní.

Kromě milostných písní obsahovalo ostrakon DM 1266 ještě Naučení muže synovi, z nějž se však nedochovalo téměř nic.

Výběr z bibliografie

Fox, *Song of Songs*, 383 - 389.

Kitchen, *Poetry*, 353 - 376.

Mathieu, *Poésie amoureuse*, 95 – 111.

Müller, *Liebespoesie*, příl. 17.

Posener, *Catalogue II* (DFIFAO XVIII), 43n. a příl. 75 – 79.

Vachala, *Milostné písně*, 58 – 62.

Vernus, *Chants d'Amour*, 87 – 92.

O. DM 1266 a O. CGC 25218, 8 – 14 , Cyklus A

První cyklus obsahuje sedm písní. V prvních dvou písních hovoří dívka a jejich tématem je popis vlivu lásky na zamilovanou osobu. V první písni se setkáváme ještě s chválením milovaného – *Tvá povaha oživuje srdce, ... jen tvůj hlas dává tělu sílu*. Druhá píseň vyjadřuje pomocí řady metafor popisujících navzájem k sobě patřící předměty či látky, že láska k milému je již navždy spjata se zamilovanou dívkou. Tento způsob metaforického vyjadřování se v Egyptě pravděpodobně těšil značné oblibě – známe jej ještě ze dvou milostných písní – P. Harris 500/I/II: *Tvá láska prostoupila mé tělo / jako med (?) smíchaný s vodou / jako mandragora smíchaná s pryskyřicí ...*, a O. DM 1647: *[... jako ...] smíchaný s ricinovým olejem ...*

Třetí píseň je psána formou „přání“ a odpovídá tak poměrně obvyklému typu egyptských milostných písní.¹⁵² Dívka si přeje koupat se v přítomnosti milovaného. Vodní plochy byly v Egyptě spojovány s radostí, osvěžením a zábavou a v milostných písních tvoří velmi často pozadí erotických scén.¹⁵³ U vody se milenci procházejí, u vody se spatřují nazi. Červená rybka – nilský okoun, již dívka předá svému milému, je snad metaforou pro její „srdce“ (v naší terminologii), neboli lásku. Oslovením „*můj bože, můj lotosi*“ naznačuje, že láskou, již v ní rozpoutal, nad ní její milý má určitou moc a tato moc je spjata s erotickými představami (lotos byl jedním z erotických symbolů starého Egypta).

Čtvrtá píseň je psána z pohledu muže a je příkladem motivu lásky, dodávající zamilovanému sílu a odvalu – zamilovaný přejde rozvodněnou řeku a krokodýl se mu zdá být jen myší.

V páté až sedmé písni vyjadřuje muž radost nad příchodem či přítomností své milované. Možná dokonce tvoří tři sloky jediné písně, neboť zde nalzáme určitou gradaci: má milovaná přišla – když ji objímám – když ji líbám. Všechny tři písně metaforicky vyjadřují euforický stav zamilovaného, který se cítí „*jako ten, co je v Puntu*“ (česky snad „jako v ráji“, ještě bližší by byl anglický „wonderland“). Konec sedmé písně je fragmentární, přesto však lze předpokládat, že spolu nakonec oba milenci stráví noc – *jsem veden do její ložnice ... dej jí jemné plátno mezi nohy ...*

I.

[...] tvá láska ve dne v noci.
 (Celé) hodiny ležím,
 bdělá až do svítání.¹⁵⁴ [...]
 [...] tvá povaha oživuje srdce,
 tvůj vzhled¹⁵⁵ [...]
 Jen tvůj hlas¹⁵⁶ činí tělo silným [...]
 [...] znavena, když říkám, pokaždé [...] ¹⁵⁷
 [...Nikdo] není v souladu s jeho srdcem,¹⁵⁸
 kromě mně jediné.

(I.)

Tvá láska mě provází ve dne v noci,
 hodiny ležím bez pomoci,
 bdící, než bílý úsvit vpluje,
 tvá povaha srdce oživuje.
 Ozdravuje mne i tvůj vzhled milý,
 jen z hlasu tvého tělo sílí.
 Po každé noci si říkám znavená,
 jsem jediná s tvým srdcem spojená.

JK

II.
 Tvá láska prostoupila mé tělo¹⁵⁹ jako [...] ¹⁶⁰
 jako tuk s medem.
 Je jako jemný len na tělech velkých,
 jako látka na tělech bohů,
 jako kadidlo¹⁶¹ pro nos [...],
 když proniká do [...]
 Je jako prstýnek na prstě,¹⁶²
 jako [...].
 Je jako mandragory v ruce člověka,
 je jako datlová šťáva přidaná do piva,¹⁶³
 jako těsto pro chléb.
 Budeme [...]
 [...] Jsme spolu [...]
 dokud nepřijde den odpočinku ve stáří.
 Budu s tebou každý den.
 dám [...] před jejím pánem.¹⁶⁴

(II.)

Tvou láskou je moje tělo prostoupené
 jako tuk s medem na koláče,

jako na vznešených tělech roucho lněné,
 jako látka, v níž smějí bohové kráčet,
 jako vůně pryskyřic, když se nosem linou,
 jako prstýnek se s prstem objímává,
 jako mandragory s lidskou rukou splynou,
 jako těsto pro chléb, v pivu z datlí šťáva.

Budeme-li spolu v touze po splnutí,
 každý den chci skládat večerem i ránem,
 dokud nenastane doba spočinutí,
 svoji věčnou lásku před jediným pánem.

JK

III.

Můj bože, můj lotosi!¹⁶⁵

[...] v severním větru [...]

Je příjemné přijít k [...]

vánek [...]

[...] kvetoucí [...]

Přeji si jít se koupat ve tvé přítomnosti,

a umožnit ti¹⁶⁶ spatřit mou krásu

v šatech z nejlepšího královského lnu,

nasáklých kafrovým olejem¹⁶⁷.

[...] rákosím.¹⁶⁸

Sejdu s tebou k vodě,

a vyjdu s červenou rybkou¹⁶⁹,

jež je příjemná v mých prstech!

Položím ji před tebe

[...]¹⁷⁰

Můj hrdino, lásko moje,

přijď a pohlédni na mne!

(III.)

Můj lotosi, můj Bože jediný!

V severním větru podél hladiny

chci přijít k tobě v příjemné z chvil,

kdy vánek květiny ochladil.

Až budu v koupeli, byla bych šťastná,

kdyby ses díval, jak jsem krásná

v nejlepších královských šatech lněných,

kafrovým olejem napuštěných.

K jezírku rákosem projdeme spolu,

s tebou sestoupím k vodě dolů

a vyjdu s napřaženou dlaní,
červená rybka se chvěje na ní.
Položím ji před tvůj pohled jasný,
budu se dívat, jak jsi krásný.
Lásko moje, můj hrdino milý,
dívej se na mne aspoň chvíli.

JK

IV.
Láska mé milované je na druhém břehu¹⁷¹,
řeka pohltila mé údy,
voda¹⁷² je silná v době záplavy,
a na břehu číhá krokodýl.¹⁷³
Sešel jsem k vodě, brodil jsem se proudem,
mé srdce bylo statečné¹⁷⁴ tam na břehu,
krokodýl se mi zdál být (pouhou) myší,
a voda byla mým nohám jako pevná zem.
To její láska mi dává sílu,
to ona pro mne udělá vodní kouzlo¹⁷⁵.
Vidím tu, již mé srdce miluje,
stát přímo proti mně!

(IV.)

Na druhém břehu je má láska milá,
řeka mé údy pohltila,
v době záplavy voda sílí,
na břehu číhají krokodýli.

Sešel jsem k vodě, proud jsem přebrodil,
pouhou myší se zdál být krokodýl,
na břehu v srdci statečném
se voda proměnila v zem.

To její láska, síla od ní,
pro mne udělá kouzlo vodní,
vidím jedinou lásku svoji,
na břehu naproti mně stojí.

JK

V.
Má milovaná přišla, mé srdce jásá,

mé paže jsou rozevřeny, aby ji objaly.
 Mé srdce je šťastné na svém místě,
 jako rybka¹⁷⁶ ve svém rybníce.
 Ó noci, jsi navždy má,
 Když se mnou je má rozmilá.

(V.)

Má milá přišla, srdce se rozletí,
 paže se samy rozevřou k objetí.
 Srdce na svém místě štěstím utíká
 jako rybka pod ochranou svého rybníka.
 Ó noci, na věky věků jsi má,
 když je se mnou má milená.

JK

VI.

Když ji objímám,
 její paže mne obklopují,
 (jsem) jako ten, co je v Puntu.
 Je to jako květiny¹⁷⁷, jež se smísily,
 a jejichž vůně připomíná opium.

(VI.)

Objímám, paže mne objímají,
 jako ten, co je v Puntu, v ráji,
 jako když květiny provoní dům.
 Vůně lásky je opium.

JK

VII.

Když ji líbám¹⁷⁸
 a její rty jsou otevřeny,
 jsem veselý i bez piva.
 Jak dokonale strávený čas,¹⁷⁹
 kdy se připravuje pivo,
 a já jsem veden s [...]
 [...] její ložnice.
 Přijď, ať k tobě mohu mluvit:
 Dej jí jemné plátno mezi nohy,
 a rozprostři pro ni královské plátno,
 a postarej se o bílé plátno na zdobení.

... jejích údů,
... jejích údů je jako napuštěná kafrovým olejem.

(VII.)

Když ji líbám, rty se otevřely
i bez piva jsem převeselý.
Jak příjemně a mile pluje
čas, kdy se pivo připravuje.
S láskou mě povede moje milá
tam, kde je její ložnice bílá.
Přijď, ať má ústa mluvit mohou,
vlož jí jemné plátno vprostřed nohou,
královské připrav k rozprostření,
bílé přichystej na zdobení.
Potom si přivoň k údům jejím,
kafrovým olejem napuštěným.

JK

Šest přání

Ostrakon DM 1266 a Ostrakon CGC 25218, cyklus II

Druhý cyklus O. DM 1266 a O. CGC 25218 má podobu šesti písní v podobě „přání“. Všechny jsou psány z pohledu muže, který touží být nablízku své milé. Přeje si být její služebnou, aby jí byl přímo fyzicky nablízku, přeje si být pradlákem, aby se mohl alespoň dotýkat jejích šatů a cítit její vůni, přeje si být prstenem na její ruce, přirovnává svou milou k různým květinám a vyzývá boha, aby mu milou dal. Konečná zvolání jsou jakýmsi shrnutím celého cyklu: *Kéž ode mne nikdy není daleko!*

Cyklus Šest přání bývá v egyptologické literatuře často interpretován jako typický příklad pasivity muže ve vztahu, a muži egyptských milostných písní pak bývají často označováni za velmi pasivní.¹⁸⁰ Je však zřejmé, že se jedná pouze o typ milostného toužení (zamilovaný je sám, ale přeje si být po boku své milé), který je ostatně vlastní i dívkám (cyklus *Tři přání*) a formální typ milostné písně reflektující takovéto stavy.

V některých publikacích bývá poslední přání rozděleno na dvě a cyklus je nazýván „Sedm přání“. Poslední, šestá píseň, je skutečně delší než ostatní, avšak její druhá část byl jako samostatná píseň v tomto cyklu byla značně atypická.

Pravděpodobnější tedy je, že se jedná o delší, koncovou píseň cyklu, kterou celý cyklus vrcholí.

I.

Kéž bych byl její Núbijkou,
její věrnou poddanou!
Přináší jí [...] ¹⁸¹ mandragory¹⁸²
jen pro její potěšení.
Jinými slovy:
přináší mi vůni ¹⁸³
všech jejích údů.

(I.)

Kéž bych byl její poddanou,
její Núbijkou oddanou,
co mandragoru každodenní
nosí jen pro její potěšení.
Jinými slovy: Až jí budu,
ucítím vůni jejích údů.

JK

II.

Kéž bych byl prادلákem oděvu mé milé,
jen po jediný měsíc!
Byl bych silný
kdybych uchopil
[látku], jež se dotýkala jejího těla.
Pak bych směl vymývat oleje
z jejích šátků.
Otřel bych své tělo jejími šaty,¹⁸⁴
jež zde svlékla.
[Byl bych] pln nadšení,
mé tělo by omládlo.

(II.)

Jen jeden měsíc, kdybych směl prát
své milované lněný šat,
byl bych tak silný. Jen kdyby chtěla!
V rukou mít látku z jejího těla!
Potom bych mohl na oplátku
vymývat olej z jejích šátků,
tělo bych si otřel šaty své paní,
odhozenými při svlékání.
Veliké nadšení a radost
by mému tělu vrátily mladost.

JK

III.

Kéž bych byl jejím pečetním prstýnkem,
co nosí na prstě!
Viděl bych její lásku
každý den.
Jen já se zmocním jejího srdce.

(III.)

Kéž bych byl pečetním prstenem,
který nosívá na své ruce.
Viděl bych svou lásku každý den.
Jen já se zmocním jejího srdce!

JK

IV.

Kéž mé je ráno,
 ať ji vídat smím,
 dokud trvá její život.
 Šťastná je země Isy¹⁸⁵
 a skvělé její produkty.
 Šťastné je její zrcadlo,
 v němž zhlíží svůj obličej.

(IV.)

Kdyby tak ráno patřilo ke mně,
 abych ji vídal žití celé.
 Isy je velmi šťastná země
 a její výrobky jsou skvělé.
 Šťastná je jejího zrcadla záře,
 ve které zhlíží svoje tváře.

JK

V.

Kéž bych měl svou milou každý den,
 jako čerstvý věnec květin,
 [jako] suché rákosy,
 jako kvetoucí bodlák¹⁸⁶, svázané¹⁸⁷ květiny *merbeb*,
 modré rostliny,¹⁸⁸ rozrůstající se mandragory,
 a květiny chetitské země v plném květu,
 kvetoucí fenykl¹⁸⁹, zelenající se vrba.¹⁹⁰
 Patřila by mi každý den
 jako zelenající se věnec
 všech květin, co rostou na polích.¹⁹¹
 [...] celá.

(V.)

Kéž bych měl svou milou v každé době denní
 jako čerstvý věnec z květin upletený.

Suché rákosy, vrboví zelené,
 květiny *merbeb* do svazků spojené,
 kvetoucí bodlák, fenykl vonící,
 květiny chetitské země v kytici,

s barvou lápisu modrá rostlina
i mandragora, když se rozpíná.

Každý den by byla moje milá žena,
jako když se věnec z květin zazelená,
ze všech krásných květin, které rostou v poli,
láska mojí milé je mi nad cokoli.

JK

VI.

Kéž by se mi vrátila,
abych mohl spatřit [její krásu.]
Slavil bych svátek boha,
který nedovolí, aby byla daleko.
Kéž dá mi mou paní každý den!
Kéž mi nikdy není vzdálena!
Když ji chvíli nevidím,
[srdce] se ve mně točí,
[...] odpovědět.
[...]
[... Políbím zemi před¹⁹²] jeho *ka*
a budu jej vzývat uprostřed noci¹⁹³.
Předložím obětiny [...]
Mé srdce klesne na své místo [...],
všechno zlo z mého těla. [...]
[...] který hledá milou,
že se nemohu přiblížit k jejímu tělu.
Odvrátí [ode mne všechno zlo ...]¹⁹⁴

(VI.)

Kéž by se mi milá navrátila zpět,
abych mohl její krásu uvidět.
Na oslavě svátku Boha budu chválit,
on jí nedovolí ode mne se vzdálit.

Když se mi na chvíli ztratí z očí,
srdce se ve mně divoce točí,
nezná odpověď na otázku,
kde mám v té chvíli svoji lásku.
Políbím zemi před božskou mocí,
budu jej vzývat uprostřed noci,
předložím Bohu oběť čistou,
mé srdce klesne na své místo.

Zlo z těla vyžene božskou silou
zoufalému, který hledá milou.

Kdybych směl obejmout její tělo,
všechno zlo by samo odletělo.

JK

Zahrada lásky

Papyrus Turin 1996

Papyrus Turin 1996 se do muzea v Turíně dostal ve velmi špatném stavu. Dodnes mu chybí nejméně jedna strana, z níž se dochovalo pouze několik drobných fragmentů.¹⁹⁵ Dochovaly se celkem tři básně cyklu, který je v rámci staroegyptské milostné poezie (zde se s největší pravděpodobností nejednalo o písně) jedinečným volbou protagonistů. Těmi zde nejsou milenci, ale stromy v „zahradě lásky“, v sadu, kam spolu milenci chodí. V každé z těchto tří básní hovoří jiný strom zahrady, uvedený krátkou řečí „básníka“ či „vypravěče“. Granátovník první básně je pyšný a nesmlouvavý, žádá ocenění své krásy a vyhrožuje, že v opačném případě milence prozradí:

*Jsem nejpřednější svého druhu –
Oni mne přesto neocení!*

...
*Jestli to takhle půjde dál,
Nebudu mlčet, přísahám!*

V druhé básni hovoří fíkovník, který se cítí být poddaným své paní (tedy majitelky zahrady) a stěžuje si, že jej milenci, kteří jsou příliš zahleděni sami do sebe, opomíjejí:

*V mém stínu se scházejí,
pít mi přesto nedají.
Na mou duši, má paní,
ŽÍZNÍM.*

Ačkoliv i fíkovník si je vědom svých kvalit – „*nade mne vznešenějších není, ač nemám sluhů*“ – jeho tón je poddajnější. Fíkovník nevyhrožuje, žádá. A nežádá chválu, ale jen to, co nezbytně potřebuje – vodu.

Jako poslední hovoří malá sykomorka. Ji jedinou chválí ve svém úvodu básník. Ona sama jen láká milence, aby si pro své spočinutí zvolili právě její stín a slibuje, že s ní je jejich tajemství v bezpečí:

Já skrývám její tajemství

*S kým, a kdy se prochází.
Mlčím. O tom, co tu zřím,
ani slůvko nepovím!!!*

Výběr z bibliografie

- Fox, *Song of Songs*, 389 – 393.
Kitchen, *Poetry*, 343 – 352.
Lopez, *RdE* 43, 133 – 143.
Mathieu, *Poésie Amoureuse*, 81 – 93.
Pleyte a Rossi, *Papyrus de Turin*, 118 – 120 a příl. LXXVII-LXXXII.
Vachala, *Milostné písně*, 64 – 68.
Vernus, *Chants d'Amour*, 83 – 86.

I

Básník

[Granátovník otvírá svá ústa
a jeho listy] ševelí:¹⁹⁶

Granátovník

„Má jádra jsou jako její zuby,
mé plody jako její ňadra.
[Jsem nejkrásnějším stromem]¹⁹⁷ sadu.
Přetrvám v každém období.
[Střežím], co dělá milá s milým,
[...]”¹⁹⁸
Jsou zmámeni vínem, vínem granátovým,
zkoupaní oleji a vonnými mastmi.
Všechny stromy bez výjimky uvadají,¹⁹⁹
jen já v sadu zůstávám,
celý rok se zelenám.
Když začínám ztrácet květy,
nové se již v mně rodí.²⁰⁰
Jsem nejpřednější svého druhu²⁰¹ –
oni mne přesto neocení!²⁰²
Jestli to takhle půjde dál,²⁰³
nebudu mlčet, přísahám!
Budu si stěžovat jejímu milenci,²⁰⁴
a upozorním na bezpráví.²⁰⁵
Milé se dostane ponaučení,
a nebude víc zdobit své tělo²⁰⁶
květy a poupaty lotosů,
sladkými mastmi,
vínem, pivem, ani ničím jiným.
Pak nechá tě strávit krásný den²⁰⁷
v chráněném domku z rákosí.²⁰⁸

Milenci:

„Hle, to, co říká je pravda.”²⁰⁹
Tak pojďme jej chválit,
ať stráví celý den úpravou své koruny!“²¹⁰

(I.)

Básník:

Granátovník jen pohne ústy

a jeho listy tiše šustí.

Granátovník:

Jako její zuby jsou moje jádra,
 mé plody jako její ňadra,
 v zahradě krásnější strom není,
 strážce, stojící v tichém bdění
 nad dívkou, co s milým potají
 v mém stínu často sedají
 zmámení vínem, granátovou slastí,
 z koupele v oleji a z vonných mastí.

Každý strom uvadne, jen já sám
 se po celý rok zelenám.
 Žiju dál, i když květy shodím,
 dávno se ve mně nové rodí.
 Přednější mého druhu není,
 oni mě přesto neocení.

Jestli se tohle nezmění,
 přísahám, zruším mlčení,
 postarám se, aby její milý
 pochopil, jak mě ponížili.

Tak přísnou lekci dostane milá,
 aby se nikdy víc nezdobila,
 pak květy lotosu tělo nezkrášlené
 na víno, pivo i masti zapomene.
 Strávíte spolu krásný den
 v domku rákosím zakrytém.

Milenci:

Čistá pravda je to, co praví,
 tak budeme jej chválit jen,
 dokud svou korunu neupraví.
 Ať péčí stráví celý den!

JK

II.

Básník:

Fíkovník otvírá svá ústa

A jeho listí začíná ševelit:

Fíkovník:

„Poslyšte co jsem učinil!
Vyrostl jsem pro svou paní,
nade mne vznešenějších není,²¹¹
(přesto) nemám sluhů.

Já sám jsem sluhou,
jehož přinesli ze Sýrie
jako zajatce milované.
Nechala mne zasadit ve své zahradě,
nedala mi však vodu²¹²
v čase pití.
Mé tělo se nenaplní vodou z vaku.

Vyhledávají mne, aby se u mne těšili²¹³
pít mi přesto nedají.²¹⁴
Na mou duši,²¹⁵ má paní,
ať už (ji)²¹⁶ přinesou!

(II.)

Básník:

Rty fíkovníku se otevřely
a jeho listí zašvelí.

Fíkovník:

Vyrostl jsem pro svou paní zdejší,
nade mne není vznešenější,
ačkoli nemám sluhů ani.

Udělalí si sluhu ze mne,
přinesli mě ze syrské země
jako zajatce pro mou paní.

Do zahrady mě zasadila,
ale vodu mi nenalila,
mé prázdné tělo hyne trýzní.

Můj stín pro radost užívají,
pítí mi přesto nepodají.
Slituj se, má paní, žízním.

JK

III.

Básník:

Malá sykomorka, již zasadila vlastníma rukama,
otvírá ústa a hovoří.

Slova, jež se linou z jejích úst,²¹⁷
přetékají medem.²¹⁸
Je krásná, její listy nádherné,
rozkvetlá a plná síly.
Je obtěžkána fiky,²¹⁹
je červenější než jaspis,²²⁰
a její listy jsou jako tyrkys,²²¹
barvy fajánse.²²²
Její větve mají barvu živce,²²³
a její kořeny jsou jako fenykl.
Láká ty, co nejsou pod ní
svěžestí svého stínu.²²⁴

Dala zprávu služebné,²²⁵
dceři správce zahrady,
aby se vydala za milovanou.

Sykomorka:

„Přijď a pobud' mezi mladými,
rostliny dnes mají svůj den,
pode mnou je stan slavnostní!
Tví zahradníci jsou nadšeni
radostí, že mne vidí.
Nech ke mně přivést své hudebníky²²⁶
spolu s jejich nástroji.
Kdo ke mně běží, je opilý,²²⁷
ačkoli vůbec nepil.
Poslechni mne,
dej, ať přijdou se svým vybavením.
Ať přinesou pivo různých druhů,
a všechny typy chleba,
spoustu zeleniny, včerejší i dnešní,
různé ovoce pro potěšení.
Přijď a prožij krásný den,
a zítra, a pozítří zas,²²⁸

tři dny pobuď v mém stínu.²²⁹

Její milenec je po jejím boku,²³⁰
ona jej opije,
a sama hltá jeho slova...
Ač to zde víří opilostí,²³¹
dál zůstává se svým milým.
Střežím její tajemství,
když se milovaná prochází.
Mlčím. O tom, co tu zřím,
ani slůvka nepovím!!!

(III.)

Básník:

Malá sykomorka, kterou zasadila,
otevívá ústa, aby promluvila.
Slova, jež se z jejích úst linou,
jsou oslazená medovinou,
nádherné listy ji ozdobily,
je rozkvetlá a plná síly.
Větve se vahou fiků sklání,
nad jaspis zářivé červenání,
barvy fajáns jsou její listy,
jako zelený tyrkys čistý,
živcem jsou větve zbarveny,
jako fenykl kořeny.
Svěžestí láká ty, co ji minou,
ať si ve stínu odpočinou.

Správce dceři zprávu dala,
chce, aby milou přivolala.

Sykomorka:

Přijď a zastav se s mladými,
dnes mají svůj den rostliny,
stan pode mnou je určený k slavnosti,
zahradníci jsou nadšení radostí.
Ať hudebníci naladí nástroje!
I když nepili žádné nápoje,
jsou jako opilí, jeden i druhý.
Poslechni mne a přiveď sluhy.
Ať různé druhy piva nosí,
ať dají chleba na podnosy,

ovoce a čerstvou zeleninu.
Přijď a ochladíš se v mém stínu
i zítra i v další dobu denní,
prožiješ tři dny potěšení.

Milého opíjí znova a znova
a sama hltá jeho slova,
v opilé vřavě pod stanem
dál se svým milým zůstane.
Hlídám tajemství její lásky,
kdy a s kým chodí na procházky,
mlčím a o tom, co tu vídám,
nikdy nic nikomu nepovídám.

JK

Zlomky milostné lyriky – ostraka

Na ostrakách – úlomcích vápence či keramických střepů – se dochovalo poměrně velké množství fragmentů milostných písní. Někdy se jedná o části cyklů (např. O. Gardiner 339 a O. DM 1079, O. DM 1078, O. DM 1650), někdy obsahuje ostrakon jen jedinou milostnou píseň, často kompletně dochovanou (např. O. Borchardt 1, O. Nash 12). Frazeologie těchto písní naznačuje, že vycházejí ze stejné tradice jako větší sbírky, dochované na papyrech, a že se tedy snad jedná o dva způsoby zápisu téže ústní tradice – „oficiální“ ve sbírkách na papyrech, a „soukromý“, zahrnující písně zapsané snad z momentálního popudu písaře na mnohem levnější a dostupnější ostraka.

Ostrakon Gardiner 339, *recto* a ostrakon DM 1079

Značně fragmentární soubor čtyř milostných písní dochovaný ve dvou verzích na čtyřech fragmentech velkého vápencového ostraka popsaného pěkně čitelnou hieratikou (O. Gardiner 339) a drobném (8,5 x 9 cm) keramickém střepu nalezeném v Dér el-Medíně (O. DM 1079). Na menším z ostrak se dochovalo sedm hieratických řádků, které obsahem odpovídají 2. – 6. řádku Ostraka Gardiner 339.

První z písně začíná tradičním úvodem „*nalezl jsem milou*“. Roli zde hraje i rostlina s afrodiziakálními a opojnými účinky, mandragora. Rovněž fragment druhé písně obsahuje typická témata egyptské milostné poezie: opilost milovaného a snahu dívky zůstat v jeho přítomnosti (srov. např. *Tymián* z P. Harris 500/III nebo *Sykomoru* z P. Turin 1996). Stejně tak slovní spojení dochovaná z třetí písně jsou typickými frázemi milostných písní: *jeho láska prostoupila mé tělo*, introspektiva: *řekla jsem svému srdci*, a další zmínka mandragor. Téměř se zdá, jako by autor při sestavování těchto písní čerpal z jakéhosi seznamu frází, který měl pro tyto účely k dispozici. Existuje však ještě jedno, pravděpodobnější vysvětlení: písně pocházejí z folklorní tradice. Právě opakování témat a frází je podle klasického díla J. W. Onga²³² jednou z charakteristik orální (folklorní) tvorby.

Výběr z bibliografie

Černý a Gardiner, *Hieratic Ostraca*, 13 a příl. XLIII, 1.
 Fox, *Song of Songs*, 407n.
 Kitchen, *Poetry*, 401 – 403.
 Mathieu, *Poésie Amoureuse*, 115 – 116.

I.

Nalezl jsem milou v jejích [...],
 malý [...], co je pod [...]
 Vzala mandragory [...]

II.

Jeho obličej je sladký opilostí.
 Jsem po jeho boku,
 nevzdám se (od něj) [...]

(II.)

Jeho obličej je sladký opilostí,
nevzdálím se od něj do věčnosti.

JK

III.

[Jeho láska prostoupila] mé tělo,
jako rákos v objetí větru,
Řekla jsem svému srdci [...]
[...] mnohé mandragory v mé ruce,
bude se radovat [...]

(III.)

Jeho láska mým tělem prolíná
jako se rákos s větrem objímá,
jako svazky mandragory v dlani.
Mé srdce se raduje z milování.

JK

IV.

Naslouchej hlasu rybářů, nejlepších z [...]
když jsou znaveni bděním [...].
Osaměli jsme na terase domu²³³
[...] ptačí hnízda²³⁴ na stromě [...]
[...] před ním, tančíc,
a píseň [...]

(IV.)

Naslouchej hlasu nejlepších rybářů v zemi,
když jsou po lovu bděním unaveni.

Zůstali jsme sami na terase domu
jako v ptačím hnízdě pod korunou stromu.

Zatančí před milým jako pták,
píseň o tvé lásce vzlétne do oblak.

JK

O. Borchardt 1

Ostrakon Borchardt 1 je vápencové ostrakon o rozměrech 21 x 18 x 2,5 cm a dochovalo se v neporušeném stavu. Obě strany jsou palimpsest. Na *rectu* se nachází 9 řádků hieratického textu, na versu 11. *Recto* a první čtyři řádky *versa* zabírá milostná píseň, na zbytku *versa* se nachází hymnus na stvořitele.

Bibliografie

Kitchen, *Poetry*, 398 – 399.

Mathieu, *Poésie amoureuse*, příl. 22 – 24.

Krásný je den²³⁵, kdy tě vidím, milý,
 velké štěstí²³⁶ je vidět tě vstupovat ke mně s pivem.²³⁷
 Zpěváci jsou vybaveni nástroji,
 jejich ústa přinášejí zapomnění
 v radosti a štěstí.
 Tvůj zápal²³⁸ dosáhne vrcholu,
 neboť jsi přesný ve (svém) úkolu.
 Mluv,²³⁹ a lidé budou poslouchat tvá slova,
 tvůj postoj je tancem.²⁴⁰
 Tvá milá vyniká ve vzývání tvé podoby,
 a líbá zemi, když tě spatří.²⁴¹
 Kéž bys ji přijal s pivem a kadidlem
 jako božskými obětinami.

Krásný je den, kdy tě vidím, milý,
 veliké štěstí, když přicházíš s pivem,
 zpěváci nástroje naladili,
 z úst jim zní písně radostně živé.

Tvůj zápal dojde naplnění,
 jsi přesný ve svém zanícení.
 Mluv a lidé tvá slova uslyší,
 až je tvůj krásný tanec utiší.

Tvou podobu ctí milá nade všemi
 a když tě spatří, líbá zemi.
 S pivem a kadidlem přichází k tobě,
 přijmi ji, nese ti božskou oběť.

JK

O. Gardiner 304

O. Gardiner 304 je tenké vápencové ostrakon o rozměrech 15,5 x 12,2 cm. Ostrakon pochází z thébské oblasti, pravděpodobně z Dér el-Medíny. Allan Gardiner je zakoupil v roce 1907 na trhu v Luxoru. Datovat je můžeme do období 18. – 20. dynastie. *Recto* obsahuje 13 řádků hieratického textu, *verso* 15 řádků psaných toutéž rukou. *Recto* je palimpsest, na některých místech zřetelně prosvítá původní text. Řádky 1 – 7 *recta* obsahují milostnou píseň, řádky 7 – 13 *recta* a *verso* chvalo zpěv na Amona jako ochránce před strachem. Milostná píseň je zapsána úhledným rukopisem a řádky jsou poměrně široké, u chvalo zpěvu na Amona je text čím dál zhuštěnější a písmo méně úhledné, jako by písaři scházelo místo.

Bibliografie

Černý a Gardiner, *Hieratic Ostraca*, příl. XXXVIII.
 Fox, *Song of Songs*, 81.
 Kitchen, *Poetry*, 394 – 395.
 Mathieu, *Poésie Amoureuse*, 114.
 Vernus, *Chants d'amour*, 93.

Láska mé milé je v mém [...] ²⁴²
 [...] ²⁴³ tělo.

Její náhrdelníky jsou z květin,
 její [náramky] z rákosů.
 [Na prstu má] pečetní prstýnek
 a v ruce lotosový květ.
 Políbím ji přede všemi,
 aby viděli mou lásku!
 Vskutku, to ona se zmocnila mého srdce,
 a jen když se na mne podívá, jsem osvěžen.

(O. Gardiner 304)

V mé duši je má láska milá
 i moje tělo prostoupila.

Náhrdelníky samé kvítí,
 náramky z rákosu paže zdobí,
 na prstu pečetní prstýnek svítí
 a v ruce kvítek lotosový.

Nebudu ji líbat někde stranou,

at' mě vidí s mou milovanou.
Její pohled je osvěžení,
moje srdce už moje není.

JK

O. Nash 12

O. Nash 12 je vápencové ostrakon o rozměrech 11,5 x 16,5 cm. Je popsáno jen po jedné straně a obsahuje pouze milostnou píseň. Hieratika tohoto ostraka obsahuje některé zvláštní prvky.

Bibliografie

Černý a Gardiner, *Hieratic Ostraca*, 12 a příl. XL, 6.
 Kitchen, *Poetry*, 394 – 395.
 Mathieu, *Poésie Amoureuse*, 115.
 Vernus, *Chants d'Amour*, 94.

Ó noci, chodí snad lidé kolem
 aby mi zabránili být s ní?
 Jsi pomocný kněz, jsi kněz,
 jsi snad mlékař?²⁴⁴
 Přeji si chodit horami,
 a prochodit i moře,
 spolu s ní, jež je jako ptáček,
 co brázdí oblohu každý den.
 Vyhledám [krásu] mé milované,
 ona je mojí nemocí!

(O. Nash 12)

Noci, což lidé chodit nepřestanou,
 abych se mohl setkat s milovanou?

Jsi kněz, jsi pomocník kněze
 nebo jsi ten, co mléko veze?

Přeji si chodit od hory k hoře
 a chtěl bych prochodit i moře
 spolu s ní, jež je jako pták,
 co denně vzlétá do oblak.

Hledám svou milou každý den,
 její krásou jsem nemocen.

JK

Ostrakon DM 1078

Velmi špatně dochovaný fragment vápencového hieratického ostraka o rozměrech 10,5 x 14 cm. Hieratický text je psán černým inkoustem, verše jsou odděleny červenými značkami a červeným inkoustem jsou rovněž provedeny opravy. Obě strany ostraka obsahují šest řádků textu. Milostné písně tohoto ostraka tvořily kompaktní cyklus – dochovaly se začátky prvních dvou písní, a oba začínají shodně „Trávím čas ..“

Bibliografie

Fox, *Song of Songs*, 79n.
 Kitchen, *Poetry*, 396n.
 Mathieu, *Poésie amoureuse*, 117.
 Posener, *Catalogue I (DFIFAO I)*, 20 a příl. 44
 Vernus, *Chants d'Amour*, 95.

I.

Stále lichotím²⁴⁵ [své milé
 a prosím ji:]

Nedělej mi (to), paní, nedělej (to)!
 Neopouštěj mne, nenechávej (mne) čekat!
 Se svým koněm předstihnu vítr,²⁴⁶
 to její láska mne požene!

Spal jsem [...]
 [...] zpráva [...]
 Má milá je opuštěná [...]
 [...] opilost.

Je před ním ostrov, plachty jsou osvěženy,
 [...] ryzí zlato.
 Pospěšme, [...]
 dáme Mehimu obětiny.

Řekneme [...]
 [...] lásku.

(I.)

Stále lichotím své paní,
 prosím ji bez přestání:

Nedělej mi to, nedělej, milá!
Kéž bys mě nikdy neopustila!

Můj kůň i vítr předjede,
to její láska mě povede!

Spal jsem znavený, klesla mi hlava,
uprostřed snu mě zastihla zpráva.

Je opuštěná moje paní,
opilý touhou spěchám za ní.

Přede mnou ostrov, plachty svěží,
země, ve které zlato těží.

Rychleji než vítr poletím
přinést Mehimu oběti.

On mi pak odpoví na otázku:
Navěky ti dám její lásku.

JK

II.
Trávím svůj čas [...]